

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา ศึกษาบทบาทของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และศึกษาปัญหาอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ตลอดจนแสวงหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) และการศึกษาภาคสนาม (Field Survey) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานสอบสวน สบ.1, สบ.2 และ สบ.3

ผลการศึกษาจากเอกสารพอสรุปได้ดังนี้ ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิด The crime Control และ The Due Process เป็นรูปแบบ Due Process มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ได้กลายเป็นที่มาของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 ผู้ศึกษาได้ศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนรูปแบบของงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน และญี่ปุ่น และของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ซึ่งได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้มากมาย และส่งผลให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้วางหลักการปฏิบัติให้พนักงานสอบสวน รวมทั้งบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา และหมายรวมถึงสิทธิของเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญาอีกด้วย ผลการศึกษาภาคสนามพอสรุปได้ดังนี้ ภูมิหลังทั่วไปของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และแต่งงานแล้ว มียศระหว่าง ร.ต.ต.- ร.ต.ท. ดำรงตำแหน่ง สบ.1 มีอายุในสายงานสอบสวน 0-5 ปี พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จบปริญญาตรี สาขาวิชาทางด้านนิติศาสตร์มากที่สุด จึงทำให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเป็นอย่างดี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนด้วย และทัศนคติของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาเป็นไปในระดับดี แต่ปัจจัยแวดล้อมในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนกลับพบว่าเป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานสอบสวน เช่นเดียวกันกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

ปัญหาอุปสรรคหรือปัจจัยแวดล้อมดังกล่าวได้แก่ ปริมาณงานด้านสอบสวนมีมากเกินไป กำลังพนักงานสอบสวนมีน้อย เครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในงานสอบสวนขาดแคลน รวมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายในงานสอบสวน โอกาสความก้าวหน้า และการได้รับการพิจารณาความดีความชอบ รวมทั้งโอกาสได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในงานสอบสวนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะกระทบต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน สำหรับผลการพิสูจน์สมมติฐานปรากฏว่า สมมติฐานประการแรก ปัจจัยภูมิหลังของพนักงานสอบสวนแตกต่างกันมีทัศนคติในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐาน สมมติฐานประการที่สอง ความรู้ความเข้าใจในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาแตกต่างกันของพนักงานสอบสวนจะมีทัศนคติในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานเช่นกัน และสมมติฐานประการสุดท้ายเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยแวดล้อมในองค์กรมีผลต่อการทัศนคติในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า ควรจัดปัญหาอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ควรปรับปรุงระบบเงินเดือน ค่าตอบแทนแก่พนักงานสอบสวน ควรมีการศึกษาอบรมต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของพนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ 2540